

TÜRK EDEBİYATI'NDA ETNOGRAFİK BİR YAZIN OLARAK “BİZİM KÖY”¹

*Neslihan KABAĞLI**

ÖZET

Türkiye’de, edebiyat ve sosyal bilimler alanında, özellikle 20. yüzyılın ikinci yarısında köy konulu çalışmalar önemli bir yer tutmaktadır. Cumhuriyet dönemi Türk Edebiyatı’nda “Köy Edebiyatı” akımının ilk ürünlerinden biri olan “Bizim Köy”ün etnografik yazınla ilişkili olarak incelendiği bu makalede; kitabın köy gerçekliğini yansıtmadaki yeterliliği ile refleksif bir yazın örneği olabilecek özellikleri birlikte ele alınmış, Sosyal Antropoloji disiplini içerisinde süregelen etnografik yazının niteliği tartışmaları ışığında eserin etnografik yazın sayılıp sayılamayacağı tartışılmıştır.

Anahtar Kelimeler: etnografik yazın, köy edebiyatı, sosyal gerçekçilik

“OUR VILLAGE” AS AN ETHNOGRAPHIC LITERARY WORK IN TURKISH LITERATURE

ABSTRACT

In Turkey especially in the second half of the 20th century, village theme works have a considerable place in the fields of Literature and Social Anthropology. In this article, in which one of the early products of village literature in Republican Era Turkish Literature has been reviewed in relation to ethnographic literature, the ethnographicity of the book “Bizim Köy” has been discussed in terms of its reflection of village reality as well as the characteristics that make it an example of reflexive writing in the light of ongoing discussions on ethnographic writing.

Key Words: ethnographic literature, village literature, social realism

¹ Makal, Mahmut, Bizim Köy, İstanbul, Varlık Yayınları, 1950.

* Yeditepe Ü. Sosyal Antropoloji Böl. Yüksek Lisans Öğrencisi. El-mek: neslihankabakli@gmail.com

Giriş

Cumhuriyet dönemi Türk Edebiyatı'nda İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra popülerleşen "Köy Edebiyatı" akımının ilk ürünlerinden biri olan "Bizim Köy" Mahmut Makal'ın ilk kitabıdır. Yazarın 18 yaşında bir köy öğretmeni iken Varlık dergisine gönderdiği notların derlenmesiyle oluşan eser, alışılmış edebiyat çizgilerinin dışında, kendine özgü üslubuyla dikkat çekmiştir. Genç Makal'ın o sırada Varlık dergisinin yöneticiliğini yapan Yaşar Nabi Nayır'ın yönlendirmesiyle kâğıda döktüğü köye ait gözlemleri gerek yayımlanma koşulları gerekse üslubu nedeniyle edebi yönü kadar içeriği ile önem kazanmıştır. Kitap yazarının köye dair yazdığı birbirinden bağımsız kısa notlardan oluşmaktadır. Bu yazılar önce Varlık dergisinde yayımlanmış daha sonra bir araya getirilip kitap olarak basılmıştır.

Kitapta 1940'larda Orta Anadolu'nun iki yoksul köyünde² köylülerin doğa koşullarına ve yoksulluğa karşı verdiği mücadele gerçek olaylara dayandırılarak işlenmiştir. Ekonomik zorluklar, gelenek ve görenekler, sağlık mevzuları, inanışlar ve uygulamalar zaman zaman gerçek diyaloglarla zaman zaman da olay aktarımı yoluyla kitapta yer bulmuştur. Bütün bunlarla birlikte Tanzimat'tan beri süregelen modernleşme hareketlerinin köye ve köylüye yansımaları da irdelenmiş ve köylünün devlete ve inkılâplara bakışı çarpıcı örneklerle okuyucuya sunulmuştur. Kitapta köylerin isimleri verilmemiş, gerçek kişiler olan kahramanların isimleri değiştirilmiştir.

Mahmut Makal öğretmen olarak atandığı köyde "aydınlanma ve çağdaşlaşma emekçisi" bir köy öğretmeni olarak köylülerin durumunu aktarırken sık sık yaşadığı zorluklara ve köylülerle paylaşmadığı ideallerine değinir. Cumhuriyetin ve aldığı eğitimin ona yüklediği sorumlulukların bilinciyle cehalete karşı yalnız kalmayı ve dışlanmayı göze alarak mücadele eder. Örneğin köye gelen yabancı bir hafızın muallimler hakkında ileri geri konuşması karşısında yazar o sırada aklıdan geçenleri şöyle açıklıyor: "...kalma bu hakaretin altında, Atatürk inkılâbının mümessilisin sen bu köyde. Öğretmen ordusuna uzatılan bu dili koparmak sana düşer" (Makal, 1950:102). Devamında ise bu mücadelenin zorluğunu şöyle anlatıyor: "Ama gel gör ki bu adam bu kara kuvvet karşısında ne yapabilir? Zaten en büyük düşüncem buydu: Nasıl mücadele etmeli bu kara kuvvetle? Hangi dilden anlar bunlar? Düşünüyordum ama bir çıkar yol bulamıyordum" (Makal, 1950.:102).

Eserin Yazılış Amacı

Yaşar Nabi'nin de önsözde değindiği üzere yazıların yayımlanma amacı köyü ve köylüyü tanımayan aydın çevresine ve devlet yöneticilerine uzaktaki köyü yakınlaştırmak, yeni cumhuriyetin "yeni" aydınlarını kopmuş oldukları milletle yeniden tanıştırmaktır. Bu amaçla yazıldığından olsa gerek kitap çoğu zaman antropolojik bir araştırma gibi tahlil ve saptamalarla doludur. Öyle ki "Nüfus ve Sağlık Durumu", "Gıda", "Kadının Mevkii" gibi başlıklar altında toplumsal hayatın çeşitli boyutları eleştirel bir bakışla ele alınmıştır. Nitekim Yaşar Nabi, birinci basım için yazdığı önsözde "Bizim Köy"ün sadece bir edebi eser gibi değil, Türk köyünün kalkınması, Türk köylüsünün insanlık haklarına kavuşması uğrunda yazılmış bir rapor, hatta isterseniz bir ithamname gibi okunması lazımdır" (Nabi, Bizim Köy- 1. Basım İçin Önsöz, 1950:5). sözleriyle eserin bu yönünü önemle vurgulamıştır.

Kitabın bir diğer amacı da aydınları köy gerçekliğiyle tanıştırmakla onları köyü kalkındırma ve köylüleri cumhuriyet ideolojisine yaklaştırma hususunda daha bilinçli eserler üretmeye teşvik etmektir. Kitabın önsözünde Yaşar Nabi, bu durumu ve eserin ortaya çıkışını şu sözlerle anlatmaktadır:

² Yaşar Nabi'nin önsözde belirttiği üzere bahsi geçen köylerden ilki yazarın kendi köyü ikincisi ise yürüme on saat mesafedeki vazife gördüğü köydür.

"Yüzünü henüz görmediğim Mahmut Makal'ı ilkin, bundan iki yıl önce İvriz Köy Enstitüsü'nü bitirdikten sonra öğretmenliğine tayin edildiği köyden gönderdiği manzumelerle tanıdım. Bu manzumeler zayıftı. Kendisine bunu açıkça yazarak içinde bulunduğu muhiti tetkik etmesini ve bakir gerçeklerle dolu Anadolu köyünden bize müşahedelerini yazmasını tavsiye ettim. Bir müddet sonra, Varlık okuyucularının pek iyi bildikleri ve çok beğendikleri **Bir köy öğretmenin notları** gelmeye başladı" (1950, s. III).

Bakir gerçekliklerle dolu köyü ve köylüyü tanıtıcı bu eser köylülerden çok şehirli ve eğitilmiş kitle için yazılmış, "köy" sorunsallaştırılarak kalkınma ve çağdaşlaşma hedefi ışığında incelenip bu hedefe ulaşmak için ne yapmalı sorusuna cevap aranmıştır. Kitapta Makal'ın yazılarını köylülerin okumasından duyduğu rahatsızlığı dile getirdiği bölümse kitabın hedef kitlesi açısından önemli bir ipucudur.

Bizim Köy'ün edebiyat dünyasında, sonrasında sosyal bilimler dünyasında yarattığı etki göz önünde bulundurulduğunda eserin amacına ulaşmış olduğunu söylemek yerinde olacaktır. Eserin yayımlanmasıyla birlikte köy konulu edebi eserler ve köye yönelik sosyal araştırmalar artmıştır. Kuşkusuz bu değişimin nedenlerinden biri de Suavi Aydın'ın (Aydın, 2000:26) belirttiği gibi Türkiye'nin İkinci Dünya Savaşı'ndan sonra "yavaş yavaş Batı ile resmi ittifak ilişkilerine girmesi" dolayısıyla dışa açılması fakat aynı zamanda komünist tehdidine karşı ülke bütünlüğünü korumaya yönelik politikalar geliştirilmesiyle birlikte kendi içine dönmesidir. Bu dönemde folklorik ağırlıklı araştırmalarla köy hayatı, gelenek ve görenekleri derlenmiştir.

Yakup Kadri ile başlayan köye yönelik ilgi, sosyalizm ve komünizm ideolojilerinin etkisiyle sonraları farklı bir boyut kazanmıştır. Fransa'da İdealizm ve Romantizm'e tepki olarak gelişen Realizm akımını 20. yy.ın başında Marksizm'in etkisiyle gelişen ve Rusya'da etkili olan "Sosyalist Gerçekçi" akım izlemiştir. Sosyalist Gerçekçilik 1930'lardan itibaren Türk aydınları üzerinde de etkili olmuş edebiyatın ilgisi çalışan emekçi sınıfı üzerinde yoğunlaşmıştır. Türkiye'deki antikomünist hava nedeniyle akım ülkemizde "Toplumcu Gerçekçilik" adıyla duyurulmuş ve Marksizm'e direk vurgu yapmaktan kaçınılmıştır. Türkiye'de Batılı anlamda bir işçi sınıfı ve hareketi o dönemde olmadığı ve toplumun çoğunluğunu köylüler oluşturduğu için ülkemizde "Toplumcu Gerçekçi" edebiyatın beslendiği esas kaynak ise köylü sınıfı olmuştur. Makal toplumcu gerçekçi yönünü bir web sitesine³ verdiği röportajda şöyle açıklıyor:

"Toplumsal konuları işlemeyen edebiyata 'kem küm edebiyatı' diyorum. Toplumcu sanat eseri yaşadığı çağın sosyal gerçeğini işlemeli. Tarih bilinci ise yaşama ilişkin her şeyin temelinde vardır. Gözden uzak tutulmaması da gerekir. Edebiyat adamının üretimi olan sanat yapıtı toplumun aynası olduğu noktada tarihsel gerçek olur."

Yine aynı röportajda eserlerinde egemen olan görüşü ve işlediği temaları şu sözlerle açıklıyor Makal:

Eserlerimde işlediğim toplum özlemini tek cümle şöyle ifade edebilirim: "İnsanlığın kurtuluşu, sosyalizmin gelişmesine bağlıdır." Eşit paylaşım, adaletli dağıtım, barış, demokrasi, yurtseverlik eserlerimde işlemeye çalıştığım ana temalardır".⁴

Edebiyatımızda köy konulu romanların en belirgin özelliklerinden biri de kimi zaman bir eşkıya kimi zaman bir öğretmen kimi zaman köye gelen bir şehirli kimliğiyle köye ve düzene başkaldıran ve düzeni değiştirmeye kararlı "ötekileşmiş" başkarakterleridir. Köye dair yazılan bütün romanlarda Yaşar Kemal'in İnce Memed'inde, Yakup Kadri Karaosmanoğlu'nun Yaban'ında, Mahmut Makal'ın "Bizim Köy"ünde, benzer bir devrimci ya da inkılâpçı bakış dikkati çekmektedir. Köylü şehirli ya da köyden yetişmiş yazarlar tarafından önce ötekileştirilerek

³ <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/koyensutu.htm> Erişim tarihi; 27/Mayıs/2007

⁴ <http://www.sosyalhizmetuzmani.org/koyensutu.htm> Erişim tarihi; 27/Mayıs/2007

sorunsallaştırılmış ve eleştirel bir üslupla, eskiyi lanetleyen yeninin yerleşmesi için gayret eden bir anlayışla pek çok eser yayınlanmıştır. Bu eserlerde köylüler cahil, kaba ve duygusuz olarak tasvir edilmiş, öte yandan düzene karşı çıkan karakterler yüceltilerek eskinin yıkılmasının gerekliliği vurgulanmıştır. Köylü bu değişimi istese de istemese de yeni cumhuriyetin kalkınma, bir kısım aydınların “Batılılaşma” ve yine bir kısım aydın ve politikacıların komünist devrim hedefleri doğrultusunda değişmeye mecbur bırakılmıştır. Bu amaçla köylülerin maddi ve manevi değerleri karikatürize edilmiş ve yıpratılmıştır. Cumhuriyet aydınının köyle kurduğu bu ilişki köylüden ilgi görmemiş, daha çok şehirli entelektüellerin toplumsal duyarlılıklarını sergilemek için dayandıkları bir bağ olarak korunmuştur. Ortada klasik anlamıyla bir köy kalmamış olsa da, uygulanmayan köy projeleri nedeniyle köyler şehirlere taşınmış olsa da bu bağ sözlü ve yazılı söylemlerde varlığını sürdürmüştür.

Yine de Mahmut Makal köyden yetişen bir yazar olması ya da belki de henüz çok genç olması nedeniyle köylülerin “ilkel” ya da “akıl dışı” tavır ve yargılarına karşı şehirli entelektüeller kadar peşin hükümlü değildir. Onları yönlendiren etkenler üzerinde durarak köylülerin kendi gerçekliklerini modernist bir bakış ile tasvip etmese de, postmodern bir üslupla okuyucuya aktarmayı başarmıştır.

Etnografik Bir Yazın Olarak “Bizim Köy”

Bizim Köy’ü antropolojik değeri açısından ele almak gerekirse eserin birçok yönden edebiyattan ziyade antropolojiye yakın olduğu söylenebilir. Bilindiği gibi etnografik araştırmanın bel kemiği katılımcı gözlem ya da daha genişletilmiş bir kavram olarak alan araştırmasıdır. Mahmut Makal öğretmenlik için gittiği bu köyde uzun süre kalmış ve köylüleri içeriden gözlemeleme fırsatını bulmuştur. Yazarın köylüye kendini kabul ettirmesi kolay olmamıştır hatta köylülerin yazara karşı her zaman şüpheyile yaklaşımları ve köye gelen tanımadıkları hafıza bile kendilerini daha yakın hissetmeleri bu yakınlığın hiçbir zaman gerçekleşmediğinin açık delilleridir. Yazar kendisini köylüler arasında bir “kara çalı” gibi hissetmektedir. Örneğin diyor ki:

“Akşam yakın olduğu için camiye gitmek üzere beraber dışarı çıktık. Koşarak geldi şık Celal, kolundan yakaladı hafızı:

- Sen buradan gitmesen iyi olur. Senin için olduktan sonra her şeyin goleyini buluruk. Çocukları da teslim ederik saa. Köyümüzün şerefini yünsettiğin yeter. Çocukları sen alınca muallim de bildiği yere gitsin (Makal, 1950: 104)”.

Aslında yabancı olmadığı bu hayatı yazarın öğretmen kimliğinin ve belli bir yönde aldığı eğitiminin etkisiyle etik değerler ışığında yorumladığını söylemek daha doğru olacaktır. Bu yaklaşım köylüler tarafından fark edildiği ve kabul görmediği için yazar çoğu zaman tek başınadır. “Bildiği yer” ya da durduğu yer köylüye uzak ve yabancıdır. Denilebilir ki yazarın ve benzerlerinin en büyük hatası köye medeniyetin, kalkınmanın kendisi gelmeden ideolojisinin gelmesine uğraşmalarıdır. Üstelik yazarın anlattığına göre petrol lambası bile yaşadığı köy için hala bir lükstür ve açlık ve hastalıklarla bu kadar burun buruna yaşayan insanlara hayata tutunmak için umut veren tek şey inançlarıdır. Ama yazar inatla köylülerin inançlarıyla kavga etmekte ve gelişimin önünde en büyük engeli oluşturmakta, köylüyü ve Cumhuriyeti karşı karşıya getirmektedir. Nitekim köyü kalkındırma projeleri hayata geçirilemediği ve köyler çoğu zaman kaderlerine terk edildiği için Cumhuriyet ideolojisiyle yetişen yeni kuşaklar köylerine yabancılaşarak şehirlere göç etmiş ve sorunlar şehirlere taşınmıştır.

Köylülerle paylaşmadığı idealleri dışında, köylüler Makal’ı yine de kabullenmiş ve belki de memleketlileri olduğu için tamamıyla dışlamamıştır. Dini mevzular haricinde akıl danışılan, değer verilen ve sayılan biri olmayı başarmıştır. Yazarın Varlık dergisine gönderdiği notları haber alan bir köylünün yazarın babasına:

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

- Söyle edebiyatla otursun oturduğu yerde. Bak bi, millet onu neadar sayıyor. Söylediğin bilmeli bi adam (Makal, 1950: 83). sözleri de Makal'ın köylüler arasındaki itibarının inişli çıkışlı olduğu intibasını vermektedir.

Antropolojik araştırmanın ikinci önemli aşaması olan etnografik yazından bahsetmek ve Bizim Köy'ü etnografik yazın değeri açısından incelemek gerekirse her şeyden evvel üzerine yazılan, çizilenlere bakarak etnografik yazının ne kadar sorunlu ve karmaşık olduğu gerçeğini kabul etmemiz gerekir. Türün gelişimine baktığımızda Şafak ve Özbudunun belirttiği gibi (2005) etnografik yazın klasik antropolojide alandan ayrılan antropologun genellikle deniz aşırı ülkesindeki çalışma odasında vicdanı, alandan topladıkları ve teoriler üzerinden oluşturduğu bir yazın olarak karşımıza çıkıyor ve yazılanlar bilimsel bilgi olarak kabul ediliyordu. "Antropolog, bu otoriter, hâkim ve güçlü ses tonu ile diğer insanların sahip olduğu pek çok zaaftan uzak, yani korkusuz, duygusuz ve tarafsız, yarı-tanrı bir biçime bürünüyordu" (Atay, 1995:227).

Fakat etnografinin en gözde temsilcisi Malinowski'nin saklı tuttuğu kişisel notlarının gözler önüne serilmesiyle alanda antropologun varlığının etkisiyle toplum içi sansürle sunulan, politik bağlarla şekillenen, yazılanların topluluk tarafından okunması riskinin antropolog üzerinde yarattığı baskıyla son halini alan bilginin tek ve gerçek bilgi olamayacağı (Şafak ve Özbudun, 2005:229). kaygısı temsil ve otorite kavramları üzerine yeni bir tartışma başlatmış; disiplinde hakim olan modernist paradigma postmodern eleştiri ve kuramlarla sarsılmıştır.

Disiplin içerisinde yapılan bu tartışmalara en önemli katkıyı yapan antropologlardan biri de Clifford Geertz olmuştur. "Geertz (1973) yöntembilimsel denemesi "Yoğun Betimleme"de 'antropolojik yazıların kendilerinin de yorum, hatta ikinci, üçüncü el yorumlar olduğunu söylemiş ve antropologların görevinin çalıştıkları kültürler hakkında teşhis koymak değil, o kültürlerin aktörlerinin görüşlerini ve dünya algılarını tasvir etmek olması gerektiğini öne sürmüştür. Nesnelliği saf dışı bırakan bu yönelim sosyal bilimlerde "edebi kırılma" olarak bilinmekte ve sosyal bilimlerin klasik anlamda bir bilim olamayacağı kabul görmektedir.

Antropolojinin edebiyata yaklaştığı bu dönemden çok önce Realizm akımıyla birlikte edebiyat da bilime yaklaşmıştır. Edebiyatın toplumun aynası olması gerektiğinden hareketle zaman zaman –natüralizm gibi- pozitivizme kadar giden edebiyatçılar toplumsal gerçekliği yakalama ve yansıtma konusunda antropologlardan çok daha önce düşünmeye başlamışlar ve bu alanda bir hayli yol kat etmişlerdir. Gerçekçilik ve gerçek üzerine süregelen tartışmalarda Eleştirel Gerçekçilik akımının önde gelen ismi George Lukács da(1987) Geertz'a benzer bir şekilde modernist yazını yazarlarının öznel gerçekliklerini yansıttıkları için eleştirmiş ve realist bir yazarın bütüncül bir yaklaşımla görünen gerçekliği yöneten gizli, derin ve ilk bakışta algılanmayan kuralları keşfedip bunlardan yaptığı soyutlamalarla karakterlerinin öznel tecrübelerini tasvir etmesi gerektiğini söylemiştir.

Bir edebiyatçı olarak Makal'ın sosyal bilimler dünyasına yaptığı katkı Türkiye'deki sosyal bilimlerin gelişimini değerlendiren Ulrich Planck'ın makalesinde de yer bulmuştur. Planck Türkiye'de köy sosyolojisinin gelişimini ele aldığı makalede Makal ile ilgili şu tesbitlerde bulunmuştur:

Bir köy öğretmeni olan yazar, kendi köyündeki insanlık dışı hayat şartlarını içten bir sevgi ile anlatmıştı. Köyünün geriliğini anlatan tasvirleri bütün ülkenin kalkınmasıyla ilgilenen şehirlilerin hayallerini bir anda yıkıvermişti. Halk, köy yenileşmesinin bütün reform kanunlarına rağmen, sadece sözde kalıp çok fazla bir gelişme göstermediğinin farkına varmıştı. Makal'ın kitabı en çok satılan kitap olmuş, yazar geçici olarak tutuklanmıştı. Ama şimdi hükümet köy kalkınmasına daha çok önem vermeğe başlamıştı. Genellikle halk sağlığı, ulaştırma araçlarının ve yolların yenilenmesi, ziraatın makinelerle yapılmasının sağlanması, çiftçi kredilerinin temini ve ziraat fiyat politikası bazı olumlu gelişmeler ortaya çıkarmıştı. Kırsal nüfus oldukça hızlı bir artış göstermiş, köy-şehir

Turkish Studies

International Periodical For the Languages, Literature and History of Turkish or Turkic
Volume 7/1 Winter 2012

münasebetleri sayı bakımından artmıştı. Böylece şehirlere köylerden toplu göçler başladı (Planck, 1971:230)

1949-1994 yılları arasında Türk köyü üzerine yaptığı araştırmalarla tanınan antropolog Paul Stirling de editörlüğünü yaptığı eserin İngilizce basımına yazdığı giriş bölümünde Makal'ın köyden yetişen biri olarak köyü içeriden anlatan ilk yazar olmasının önemi üzerinde durmuş, Makal'ın çalışmasının nesnellikten uzak olmasına rağmen kuvvetli, eğlendirici ve bir o kadar da yürek burkan bir Türk Köyü anlatımı olduğunu söylemiştir. Stirling'e göre Makal'ın nesnelikten uzak olmasının gerekçeleri Batılı değerler üzerinden köylüyü yargılaması ve dünyanın geri kalanının büyük bir çoğunluğunun da benzer koşullarda yaşadığı gerçeğini görmezlikten gelmiş olmasıdır. Stirling Makal'ın bilerek gerçeği saptırdığı iddialarını ise inandırıcı bulmamış aksine yazarı son derece samimi bulduğunu ifade etmiştir (Stirling, 1954: XIII- XVI).

Sonuç

Antropoloji ve edebiyattaki bu gerçeklik sorunsalı ışığında Bizim Köy'ü incelediğimizde; yazarın toplumsal gerçekliği yansıtma konusunda titizlik gösterdiğini ve gözlemlerini köylülerin kendi gerçekliklerini de katarak yazdığı anlaşılmaktadır.

Köylülerin ne olduğunu ya da olmadığını söylemektense olaylar ve diyaloglar içinde bu kararı okuyucuya bırakır. Yazar çoğu zaman refleksif bir anlayışla kendinin, ifade ve temsil ettiği değerlerin köylünün gözünde ne anlama geldiğini ve köylüler üzerinden kendini ve ideallerini de sorgulamıştır.

Yazar, kendinin de dâhil olduğu Cumhuriyet aydınları kategorisiyle ötekileştirilen köylüler kategorisi arasındaki ilişkiyi- bilinçli ya da bilinçsiz- açıklıkla ve samimiyetle yansıtabilmiştir.

Özellikle Cumhuriyet'in ilk zamanlarında köye ve köylüye yönelik birçok hikâye, roman yazılmış fakat bunların çoğu köyü ve köylüyü ideolojik nedenlerle ötekileştiren bir bakışla ele yazılmıştır. Tanzimat'tan bu yana aydınların köylüye bakışındaki gerçeklikten uzaklık, bu eserle realite temeline oturmuştur.

Eserle aynı dönemde Türkiye üzerine yazılan yerli ve yabancı kaynaklı köy konulu etnografyalar incelendiğinde, yapılan çalışmaların envanter niteliği taşıdığı, folklor araştırmalarına benzer olarak gelenek ve göreneklerin derlendiği, öte yandan sosyal değişimlerin ve Cumhuriyetle hızlanan modernleşmenin köye ve köylüye yansımalarının göz ardı edildiği çalışmalar olduğu görülmektedir. Bu nedenle Makal'ın gözlem ve yazılarının yayınlanmasının uyandırdığı yankı en çok da klasik çalışmalarda göz ardı edilen süreçleri yalın üslubuyla göz önüne çıkartabilmiş olmasında yatmaktadır.

Makal'ın öncüllerinden bir diğer önemli farkı, köylülerle kurduğu ilişkiyi gerçeklik zeminine oturtturarak samimiyetle eserine yansıtması olmuştur. Bu farklılık, kendisinden sonraki araştırmacılar için de yeni bir bakış açısı ve çıkış noktası oluşturmuştur.

Pek tabii kitapta sosyolojik ve antropolojik perspektifle eleştirilecek çok şey bulunabilir ya da bazı başlıkların eksikliğinden söz edilebilir fakat bu durum, eserin gözleme dayanmadığını ve gerçekleri yansıtma gayretiyle yazılmadığı anlamına gelmemektedir.

KAYNAKÇA

- ATAY Tayfun, Antropoloji'de Yöntem ve Etik Sorunu: Klasik Etnografi'den Diyalojik Etnografi'ye Doğru, *İnsan, Toplum, Bilim 4. Ulusal Sosyal Bilimler Kongresi*, 1995.
- AYDIN Suavi, Arkeoloji ve Sosyoloji Kısacasında Türkiye'de Antropolojinin Geri Kalmışlığı, *Folklor Edebiyat*, 2000, ss: 17-42.
- GEERTZ Clifford, Toward an Interpretive Theory of Culture, *The interpretation of cultures: selected essays. New-York / N.Y./USA etc. 1973: Basic Books, ss.3-30*
- LUKÁCS Georg , *Avrupa Gerçekçiliği*, Çev., M.H. Doğan., Payel Yayınevi, İstanbul, Mayıs 1987.
- MAKAL Mahmut, *Bizim Köy*, Varlık Yayınları, Nisan, 1950.
- MAKAL Mahmut, *Köyümden*, Varlık Yayınları, Ocak, 1952.
- STIRLING Paul, Introduction, *A Village in Anatolia*, Katkıda Bulunanlar: Mahmut Makal - yazar, Sir Wyndham Deedes - çevirmen, Lewis V. Thomas - yazar, Paul Stirling - editör. Yayımcı: Vallentine Mitchell, Londra. 1954.
- BALKI Şafak - ÖZBUDUN Sibel, *Antropoloji Kuramlar, Kuramcılar*, Dipnot Yayınları, 2005.
- ULRICH Planck, Village Sociology in Turkey (Problems of The Development of Agriculture and information on the state of rural sociology in various countries), S. 161 - 178, *10th Polish Conference of Rural Sociologists*. Warsaw, March 1971.